

השאלה היא כיצד תמומש הכוונה לשמר את הנעימות בעלות הערך של כל עדה ועדה. דובר על החיאת שירי תפילה שהיו מקובלים בגולה ונשכחו בארץ. "קול ישראל" נחל מנה של דברי בקורת מצד המשתתפים, שטענו כי תכניות התזונית שלו מורכבות ביודעין מנעימות פופולריות מדי וחסרות לעתים רמה מוסיקלית.

● **תביעה לקבורת עצמות שנתגלו בחפירות הארכיאולוגיות** ולהקים ועדה ציבורית שתבטיח את ביצוע הדבר, תובע כרוז של חברה קדישא, "כבוד ומת" שפורסם בירושלים. בכרוז, הקורא ל"כבוד למגיני ארצנו" נאמר כי בחפירות ארכיאולוגיות שנערכו בשנים האחרונות נתגלו מאות שלדים של חיילי המרד נגד הרומאים ומשפחותיהם. הדין והכבוד מתייבים הטמנתם בקבר ישראל.

● **"להיות סופר בישראל של שנות השישים פירושו להיות מטורף או סתגלן"** — כותב אהוד גן עוד (בעל הרומאן ה"מחצבה" מחיי עולים חדשים) — "להיות סתגלן משמע לחדול לחשוב, להפוך בדרן או זברן, להזדקן בן עשרים וחמש כדי למצוא חן בעיני בני השישים וחמש, לשמות שמפרסמים את הדברים האידיטיים והבלתי חשובים שלך (מפני שהם אינם מזיקים) ולשכות שאל כתיבת הדברים החשובים לא הנעת מעולם, או שהיגעת, אך מאחר שלא מצאו חן בעיני הסתגלנים למיניהם — נידונו להיגנו במהירות ולהעלות אבק, ואילו להיות מסורף פירושו לראות בעינים פקוחות את טרפן הסתגלנות האוכל בנו. וכי מי יקום לצעוק

● **"התפיסה המקובלת בענין יחסו של הרצל ליהדות הנלמדת בשיעורי ההיסטוריה בבתי הספר כאלו היה אבי הציונות מנותק כליל מן היהדות ומתבולל עד הגיעו לגיל שלושים וחמש בימי משפט דרייפוס, תפיסה זו היא מוטעית בעיקרה, יאין לה על מה לסמוך" — טען ד"ר צבי זהבי, מנהל ב"ס ויו"ר מועצת אירגון המורים הדתיים, במסיבת עיתונאים שנערכה בתל־אביב לרגל הופעת ספרו "מהחחם סופר ועד הרצל". ד"ר זהבי טוען בין השאר כי תנועת חיבת־ציון כבר נולדה ב־1799 על ידי הרב משה סופר ("החחם סופר") בפרשבורג, ולא כפי שמקובל לראות את לידתה ב־1862 על ידי הרב קאלישר. התנועה קמה על־ידי "החחם סופר" בהשפעת הכרוז של נאפוליאון, שקרא להקים מדינה יהודית בארץ־ישראל. הרב קשר קשרים אף עם הקיסר הווינאי ב־1811 לשם יישוב יהודים בארץ־ישראל. יש הוכחות שהרצל שנולד בבית יהודי ולא בבית מתבולל כהנחה המקובלת, החל להתעניין בתולדות עמו לאחר הגיעו למצוות ודיבר וכתב על יישוב א"י בהיותו בן 20.**

● **השאלה אם יש לשמור על ייחודן של הנעימות המקובלות** בתפילותיה של כל עדה ועדה או שמיווג הגליות יביא לכך שיעלמו המגנינות לכל עדה, עמדה בסימפוזיון על "מסירת השירה והחדשותה" בנינוס למוסיקה דתית שנערך ב"היכל שלמה" בירושלים. אחדים ממשתתפי הסמפוזיון אמרו כי נוכח תהליך המיווג של העם יש לדאוג לשיבוץ של נעימות התפילה ונוסחי העדות השונות במוסיקה הדתית ההולכת והיפכת למקובלת במדינה.

מלומדת — — — „היסתגל“ מבקשים הכל מן הסופר היסתגל עד שיחזל להיות איכפת לך, ורק אל תכתוב על כל דבר מהותי, רציני, העלול להרגיז — — — הסופרים שאינם מוכנים להסתגל מבוזים לכל היותר את חייהם, אך קטן ואפסי הוא הפסדו של הסופר לעומת נזק השממון שתקופה זו תביא בעקבותיה“.

● **„אילו הסתפקו תושבי ישראל בעליית רמת החיים בשלשה אחוזים בלבד במקום שבעה אחוזים היה המשק מתאושש ; אפשר היה להגדיל את הייצוא בממדים ניכרים והיבוא היה מצטמצם“**, מצטט צבי קסלר את ראשי הכלכלה בארץ בסידרתו ב„דיעות אחרונות“ על : „שני הקטבים של רמת החיים בישראל“ . „הסכנה בכל ההצעות הללו“, מסביר קסלר, „היא בהכללות“ — — — שכן אי אפשר לדבר באורח כללי על רמת חיים גבוהה במדינה. ייתכן וקיימת קבוצת אנשים המקיימת רמת חיים גבוהה וקבוצה אחרת מקיימת רמת חיים נמוכה. אם אמנם יינקטו אמצעים לריסון רמת החיים יפגע רק זה שרמת חייו נמוכה“.

„יתכן ובמדינות רבות לא היו מביאים מוצרים ממו מיקסר (מערבל), שאבק, מקרר חשמלי או כיריים לגאז כהוכחה לרמת חיים“, מוסיף קסלר, „כשם שבישראל לא יעלה על הדעת למנות את מספר הכסאות כמוודד כזה. אך במדינה חלוצית מורח־תיכונית מן הראוי — — — כך החליטו המשרדים הכלכליים שלנו — — — להשתמש בכל המוצרים הללו כהוכחה ניצחת לרמת החיים הגבוהה“.

● **„נפלו לידי מספר צילומים המשרתים את המגנבת הישראלית** באחת המדינות“, מספר אליעזר ליבנה בטורו השבועי ב„דיעות אחרונות“ בכותרת : פורנוגרפיה לאומית. אחד התצלומים מייצג „שכונה מהעלויות ביותר בעירנו“ ; השני מתאר עולים מבוהלים, מלווים ילדים מצומקי מראה — — — זוהי, כנראה, הרוח השוררת בין המתרימים למען ישראל בתפוצות האמידות. תפקיד הצלומים ברור ; לעורר רחמנות, ולהרכות בדרך זו את הנדבות. (סוף בעמוד 203)

שהעתונים והוצאות הספרים מוציאים הררים של נייר, ואילו כתבי יד רבים של סופרים צעירים המכילים דברים שאולי אינם נעימים כל כך למשמע אוזן — מתנגלים שנים ממערכת למערכת, מבית הוצאה לבית הוצאה — מבלי שאיש מכל ה„נון קונפירמיטיס“ העורכים ש„זעזעו“ את העולם בצעירותם, יעז להדפיסם, — — — ואין המדובר בהתעלמות רק מספרות „מודרנית“ ו„בלתי קריאה“ חס ושלום. המדובר לרוב בסך הכל בכמה דיעות בקורתיות הנראות כאפיקורסיות בעיני החכמים־בעיני־עצמם או בתיאורים „נועזים“ על פי מושגי חברתנו המצוייה על גבול שפיות הדעת בכל הנוגע ל„טקס“ בספרות ; וכיוצא באלו דברים שביתר העולם הפכו מזה זמן רב מובנים מאלהם.

● **הסופר, המכתיר את רשימתו הנועזת בשם „גניזה ישראלית“, מספר כי לפני זמן מה ביקר בארץ הסופר הניגרי צינאה אציבה ונתקבל בכבוד רב על ידי משרד החוץ ואגודת הסופרים. אך איש מאלה שחלקו לו כבוד לא קרא את כל ספריו, בעוד שאציבה, שהוא גם מנהל שידורי החוץ של הראדיו הניגרי, כותב על ניגריה בצורה כה חריפה ובקורתית עד שלוא כתב כך אחד מהסופרים הישראלים על ישראל — לא היתה שום הוצאת ספרים מוציאה את ספריו לאור ; ואם היה טורח ומתרגמם (על חשבונן) ומוציאם בחוץ לארץ היה נחשב לבוגד ולמוציא את דיבת הארץ לרעה, מה, אפוא, סוד כוחו של אציבה — שואל בן עזר ומשיב : „פשוט מאד, הוא כותב אנגלית וספריו מוצאים לאור בלונדון — — — וכל עוד אין ניגריה מדינה טוטילאטרית, אין הוא צריך להתחשב במידת טמטומם הממוצעת של אותם האנשים הסבורים שהם מיטיבים לדעת ממנו מה ראוי להיקרא בניגריה ועל ניגריה — ומה לא ?“**

„אבל סופר עברי הכותב ע ב ר י ת“ — — — טוען בן עזר — „אנוס להיכנע לתכתיבם של אלה — — — כאן לא רוסיה. אצלנו אין שולחים לסיביר. אצלנו חונקים את הסופר בשמנת של פיתויים, של מישרות, של כתיבה־על־דברים־של־כלום והעמדת פנים

● **„המקור“, ספרו של ג'יימס מיצ'נר, הפך לשיחת היום בחוגים הספרותיים של יוהנסבורג וישראל נהנית שוב מפרסומת מצויינת בדרום אפריקה. בית מסחר ענק לספרים ברובע הילבראו, שהוא מרכז הבוהימה ביוהנסבורג, הקדיש את כל חלון הראווה שלו לספר ורבים יוצאים מן החנות כשהספר מתחת לבית שחיים. יודעי דבר מתנבאים שהספר יהיה רב־מכר בדרום אפריקה.**

י. — ר.

ליבנה מודה שהצילומים הם אמיתיים אולם האם זאת ישראל? בכל גוף מצויות צלקות אולם רק אדם חסר כבוד מפגין את צלקותיו לראווה כדי לסחוט רחמים וחסדים, ומה גם שמבחינת צפיפות הדיור אין לישראל סיבה להתבייש בפני ארצות אירופיות. אף שכלפי פנים אין לנו סיבה להסתיר שום פגע, אומר ליבנה, הרי תצוגה כזאת מעוררת זעמו של אזרח ישראלי המכבד את עצמו ואת מדינתו כאשר יהודים בגולה מגסים בדרך זו לאסוף נדבות עבור ישראל.